

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen

Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen

20.11.2009

Hanna Markkula-Kivisilta

Lapsen oikeudet LOS:ssa

Lapsella on oikeus:

- Suojeluun
- Osallistumiseen ja vaikuttamiseen
- Osuuteen yhteiskunnan voimavaroista

Millaisen osallisuuden Los lapselle antaa (art. 12, 13)?

- Lapsella on oikeus ilmaista *vapaasti* näkemyksensä *kaikissa* häntä koskevissa asioissa
- Lapsen näkemykset on *otettava huomioon*
- Lapselle on annettava mahdollisuus *tulla kuulluksi*
- Lapsella on oikeus hakea, vastaanottaa ja levittää *tietoa*

Lsl:n ohjaava periaate 5 §

Lapselle on turvattava oikeus

- Saada tietoa häntä koskevassa ls-asiassa
- Mahdollisuus esittää siinä mielipide
- Hänen ikänsä ja kehitystasoaan vastaavalla tavalla

Lapsen mielipiteisiin ja toivomuksiin on kiinnitettävä erityistä huomiota

Mielipiteen selvittäminen – mistä siinä on kyse?

- Mitä mieltä joku on tietystä asiasta
- ao. on tiedettävä ja ymmärrettävä, mistä asiasta on kyse
- Haluttava ja kyettävä muodostamaan mielipide ja oma näkemys
- Saatettava mielipide toisen tietoon – ilmaisemalla se tavalla tai toisella
- Vastaanottajan on ymmärrettävä se sanojan tarkoittamalla tavalla

Mielipiteen selvittäminen (LsI 20 §)

- On selvitettävä iästä riippumatta
- Selvitetävä hienovaraisesti
- Ei saa aiheuttaa tarpeettomasti haittaa lapsen ihmissuhteille
- Tapa ja sisältö on kirjattava lapsen asiakirjoihin
- Otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla

Mistä asioista lapsen osallisuus muodostuu?

- *Aikuisen aktiivinen toiminta:* luo lapselle osallistumismahdollisuuksia
- *Lapsen aktiivinen toiminta:* lapsi osallistuu niin halutessaan
- *Lapsen henkilökohtainen kokemus* osallisena olemisesta

Lapsen osallistumisvalmiudet

- Ikä ei ole niinkään vaikuttava tekijä
- Vaikuttavina tekijöinä
 - Eri ikäisiin lapsiin kohdistettavat odotukset
 - Lapsen oma elämäkokemus
 - Aikuisen antama tuki

⇒ *Suoriutuminen aikuisille kuuluvista tehtävistä ei edellytä aikuisen ikää!*

Mitä on lapsen suojelu hänen osallistuessaan - Miten

Kiinnitetään huomiota seuraaviin:

- Missä tapaaminen on?
- Mikä on lapsen asema tapaamisessa? Yksin, muita lapsia, muita aikuisia.
- Mitä lapsi tietää/ymmärtää tapaamisen syistä, tavoitteista ja seurauksista?
- Mitä lapsi tapaamisessa ymmärtää? Mitä hän kuulee, mutta jää ymmärtämättä?

- Miten lapsi pääsee vaikuttamaan tapaamisen kulkuun? -> merkityksellinen osallistuminen
 - Miten lasta puhutellaan, miten häntä kuvataan, minkälainen kuva hänestä luodaan?
 - Mikä olo lapselle tapaamisesta jää?
 - Mitä tapaamisesta seuraa?
- ⇒ *Lapsiystävällisyys jättää myönteisen jäljen.*

Lapselle merkityksellinen osallistuminen

- Antaa tietoa osallistumisen syistä ja seurauksista
- Antaa realistisen kuvan siitä, mihin voi oikeasti vaikuttaa
- Antaa tietoa siitä, mitä kannanotoille tapahtuu
- Ottaa huomioon lapsen iän, kehitystason ja yksilölliset valmiudet

- Lapsella on mahdollisuus vaikuttaa prosessiin
- On niin lapselle kuin aikuiselle oppimisen ja löytämisen prosessi
- Antaa lapselle mahdollisuuden olla osallistumatta \Rightarrow on oikeus, ei velvollisuus

Lastenkoti minun mielestäni – hanke (v. 2008)

- Ideointi ja suunnittelu
- Kyselyn kommentointi
- **Kyselyyn vastaaminen**
- Tiedon saanti, tulosten tulkinta ja arviointi
- Kehittämiskohteen valinta
- Väliarviointi
- Tiedon saanti ja suunnitelman tekeminen
- Raportointi
- Seuranta ja arviointi

Kyselyn teemat

- Asuinolosuhteet lastenkodissa
- Ruoka, säännöt, yksityisyys
- Luottamus, pelot
- Kiusaaminen
- Osallistuminen ja omiin asioihin vaikuttaminen
- Suhteet henkilökuntaan
- Yhteydenpito vanhempiin, sisaruksiin ja kavereihin
- Suhde omaan sosiaalityöntekijään

” Lapset ja nuoret kokivat tullessa kuulluiksi ja osallisiksi kohtuullisen hyvin. He olivat sitä mieltä, että **he kiinnostuivat suunnitteluun osallistumisen jälkeen mm. omaan asemaan vaikuttamisesta lastenkodissa, lastenkodin olojen parantamisesta ja lasten oikeuksista.**”

(H.Härkönen & A.Yli-Rajala 2008)